

Handläggare

Marita Åkersten
Tel: 08-508 36 215
Catharina Liljedahl
Tel: 08-508 36 219

Till

Äldrenämnden
den 21 mars 2017

Redovisning av stimulansmedel för ökad bemanning 2016

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens redovisning av stimulansmedel för ökad bemanning 2016.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att administrera, fördela medel och löpande följa upp en tillfällig satsning på en ökad bemanning inom äldreomsorgen under åren 2015 – 2018. År 2016 erhöll Stockholms stad 157,6 mnkr i statliga stimulansmedel för ökad bemanning. De kommuner som erhållit stimulansmedel ska årligen åiterrapportera till Socialstyrelsen hur medlen använts. Vidare ska stimulansmedel som inte förbrukats inom given tid, eller som inte använts enligt villkoren, återbetalas.

I Stockholms stad administreras stimulansmedlen av äldrenämnden. Efter beslut i äldrenämnden den 22 mars 2016 beviljades 206 verksamheter inom stadens äldreomsorg stimulansmedel för ökad bemanning. 16,3 mnkr fördelades till fyra prioriterade områden; dietister, psykisk ohälsa, samt projekten tryggt mottagande i hemmet och utökad sysselsättningsgrad för deltidsanställda. Samtliga verksamheter som beviljades stimulansmedel har inkommit till äldreförvaltningen med en återredovisning av hur stimulansmedlen använts.

Av redovisningar framgår att personalutökningar motsvarande ca 355 helårsarbetare finansierats av stimulansmedlen. Den utökade bemanningen har haft flera positiva effekter för brukarna, inte minst vad gäller ökade möjligheter till sociala och individuella aktiviteter. Vidare framgår av redovisningar att den utökade bemanningen också haft positiva effekter på personalens arbetsmiljö.

Totalt har 150,8 mnkr förbrukats vilket innebär att ca 6,8 mnkr ska återbetalas till Socialstyrelsen. Den främsta anledningen till att alla medel inte förbrukats anges vara svårigheter att rekrytera lämplig personal.

Bakgrund

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att administrera, fördela medel och löpande följa upp en tillfällig satsning på en ökad bemanning inom äldreomsorgen under åren 2015 – 2018. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet avser regeringen att till bemanningssatsningen avsätta totalt 7 miljarder kronor, varav 2 miljarder kronor årligen under åren 2016 – 2018.

Stimulansmedlen är avsedda för att öka bemanningen inom den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre. Syftet är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. Varje kommun får i egenskap av huvudman för sin och enskilda utförare verksamhet rekvirera medel enligt fördelningsnyckeln i regeringsbeslutet. Kommunen avgör hur medlen ska disponeras mellan verksamheterna. För år 2016 har Stockholms stad tilldelats 157,6 mnkr.

Enligt Socialstyrelsens anvisningar ska varje kommun senast den 6 februari 2017 åiterrapportera till Socialstyrelsen hur 2016 års medel har använts enligt ett frågeformulär som Socialstyrelsen tillhandahåller. Vidare ska stimulansmedel som inte förbrukats inom given tid, eller som inte använts enligt villkoren, återbetalas.

Ärendet

Under 2016 fördelades totalt 157,6 mnkr till 206 verksamheter inom stadens äldreomsorg. 49 % av stimulansmedlen tilldelades verksamheter i egen regi och 51 % till privata verksamheter. Vid äldre nämndens sammanträde den 15 december 2015 beslutade nämnden om ett antal prioriteringsområden inför fördelningen av stimulansmedel 2016, dnr 340-663/2015. Vid fördelningen reserverades 17 mnkr enligt följande:

- Dietister inom särskilda boendeformer;

- 6,0 dietister, cirka 3 mnkr
- Tryggt mottagande i hemmet; i samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) upprättas två team som ska bidra till en trygg och hållbar hemgång efter sjukhusvistelse för den enskilde, cirka 10 mnkr.
- Äldre med psykisk ohälsa; mötesplatser/träffpunkter och hemtjänstteam för äldre personer med psykiska funktionshinder/psykisk ohälsa ca 4 mnkr
- Projekt utökad sysselsättningsgrad för deltidsanställda

Samtliga verksamheter som beviljades stimulansmedel har inkommit med en återredovisning av stimulansmedlen. Då verksamheterna kunnat ansöka om medel inom flera områden har totalt 244 återredovisningar inkommit. Av redovisningarna framgår hur mycket av de beviljade medlen som förbrukats, vilka personalutökningar som gjorts samt vilka effekter dessa utökningar haft för verksamheten. Dessa redovisningar har sammanställts av äldreförvaltningen och redovisats till Socialstyrelsen, se bilaga.

Av redovisning framgår att totalt har 150,8 mnkr förbrukats vilket innebär att ca 6,8 mnkr ska återbetalas till Socialstyrelsen. Av de 206 verksamheter som beviljades stimulansmedel har 21 verksamheter inte förbrukat hela det belopp de beviljats. Dessutom har fyra verksamheter som tillsammans beviljats 0,9 mnkr inte rekvirerat några stimulansmedel. Den främsta anledningen till att medel inte förbrukats anges vara svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens.

Personalutökningar 2016

Av återredovisningarna framgår att under mät månaden *november* 2016 finansierades ca 410 årsarbetare fördelade på 858 personer av stimulansmedel. Av dessa hade 347 anställda fått utökad sysselsättningsgrad.

I nedanstående tabell redovisas antalet årsarbetare per befattning och verksamhetsområde som finansierats med stimulansmedel under mät månaden *november* 2016.

Befattning	Vård- och omsorgs-boende (årsarbetare)	Hemtjänst inkl. Dagvht. (årsarbetare)
Vårdbiträden	35,5	72,0
Undersköterskor	82,7	127,0
Sjuksköterskor	7,3	5,6
Arbetssterapeuter	4,6	0,7
Fysioterapeuter	2,9	2,2
Dietister	4,8	4,8
Arbetsledare	5,3	17,5
Annan befattning*	17,0	20,1
Summa:	160,0	249,9

*Ex. aktivitetsledare, mentalskötare etc.

Effekter i verksamheterna av ökad bemanning

Av verksamheternas redovisningar framgår att personalutökningarna haft många positiva effekter i verksamheterna. Precis som föregående år framhålls ökade möjligheter för social samvaro, promenader och lugnare måltidssituationer som positiva effekter. Det har också inneburit mer utrymme för såväl planerade som spontana individuella aktiviteter som cafébesök, shopping etc. Inom de särskilda boendeformerna har många verksamheter valt att särskilt utöka bemanningen eftermiddagar, kvällstid samt helger. Ett antal boenden har också valt att utöka bemanningen nattetid. Flera verksamheter redovisar att den utökade bemanningen även haft positiva effekter på personalens arbetsmiljö.

Främst inom hemtjänsten har flera verksamheter valt att satsa på utökad arbetsledning. För personalen har den ökade chefsnärvaron inneburit ökat utrymme för handledning och gemensam planering av arbetet kring den enskilde. Utökningen av sjuksköterskor och paramedicinsk personal inom de särskilda boendeformerna har dels inneburit att personalen fått mer handledning i omvårdnadsarbetet, dels att de boende fått mer individuella rehabiliteringsinsatser.

Äldreförvaltningens inspektörer har också vid besök i verksamheterna intervjuat chefer och personal om effekterna av stimulansmedlen. Av dessa intervjuer framgår bland annat att personalen upplever en lugnare arbetsmiljö vilket gör att de kan ägna mer tid åt de äldre. Cheferna påtalar att de kunnat arbeta mer med handledning av personalen. I några fall uppger dock personal att de inte känner till att verksamheten har beviljats stimulansmedel för ökad bemanning.

Nedan återges några exempel från verksamheternas redovisningar:

Vård- och omsorgsboende

"Att verksamheterna har utökat bemanningen med ytterligare sjukgymnast har gjort att de äldre har fått större möjligheter att bibehålla och förbättra sina fysiska förmågor. Vi kan se att antal registrerade fall har minskat från 33 till 22 per månad jämfört med föregående år. Vi bedömer att en stor del av resultatet beror på ökningen av sjukgymnast".

"Kvällstid har de boende, tillsammans med personal, samlats för olika gruppaktiviteter; trevliga kaffestunder, vin och ostkvällar, lyssnat på musik, högläsning, målat tillsammans, ballonggympa, lagt pussel, bakat tillsammans och julpysslat m.m. Tema i december blev julförberedelser. Även gjort kvällspromenader i parken samt fikat "ute på stan", men också andra individuella aktiviteter. Den extra kvällsresursen har gjort att ett större lugn vilat i verksamheten och därmed en höjd kvalitet".

Hemtjänstverksamheter

"Den största fördelen är mindre stressiga scheman för personalen. Det i sin tur resulterar i låg sjukfrånvaro i personalgruppen. Den låga sjukfrånvaron ger också nöjdare kunder eftersom kontaktmannen inte är borta så ofta och det inte sker så många byten av personal".

"Den effekt vi noterat för det påbörjade arbetet är ökad kontinuitet, förbättrad nutritionskontroll, upplevt förbättrad trivsel hos de kunder som följts upp, förbättrad dialog med primärvården samt mer långsiktigt hållbar arbetsmiljö för personalen".

Prioriterade områden

Totalt fördelades 16,3 mnkr inom de prioriteringsområden som beslutats av äldre nämnden.

Dietister

Det var främst stadsdelsnämnderna som ansökte om stimulansmedel för att anställa dietister. Av de totalt 9,6 dietister som var anställda med stimulansmedel i november var ca 7,0 anställda inom stadens egen regi. Av redovisningarna framgår att dietisterna arbetar verksamhetsnära och ger stöd och utbildning till omvårdnadspersonalen. De arbetar också med specifika patientärenden för nutritionsbehandling.

Psykisk ohälsa

Totalt beviljades sju verksamheter stimulansmedel inom området Psykisk ohälsa. Tre av verksamheterna, som finns i Spånga-Tensta, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör har satsat på träffpunkter medan fyra hemtjänstverksamheter har satsat på att bygga upp sär-

skilda team för att arbeta med personer med psykisk ohälsa och psykiska funktionsnedsättningar. I redovisningarna framgår bl.a. att ett viktigt arbete för såväl teamen som träffpunkterna är att upp-
beta samverkan med primärvården och psykiatri.

Tryggt mottagande

Under året har utvecklingsarbetet ”Tryggt mottagande i hemmet” startats i Bromma, Hägersten- Liljeholmen och Kungsholmen. Utvecklingsarbetet sker i samverkan med hälso- och sjukvårdsförvaltning (HSF). Fokus på årets arbete har varit datainsamling, kartläggning och analys. Ett flertal checklistor, stöddokument och bedömningsstöd har tagits fram utifrån workshops, intervjuer, datainsamling, kartläggning, och analyser. De framtagna dokumenten ska stödja biståndshandläggare, arbetsledare och undersköterskorna i utvecklingsarbetet.

De tre stadsdelarna har rekryterat undersköterskor och arbetsledare till trygghetsteam. Undersköterskorna som påbörjat sin anställning 2016 har fått utbildning gällande det nya arbetssättet Tryggt mottagande. I slutet av året fick de första äldre hjälp av Trygghets-
teamet på Kungsholmen.

Utökad sysselsättningsgrad, Serafens vård- och omsorgsboende
På Serafens vård- och omsorgsboende pågår ett projekt med att erbjuda anställda med ofrivilligt deltidsarbete heltidsarbete. Projektet följs av stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning. Under 2016 har 25 deltidsanställda erbjudits heltidsarbete. Projektet planeras att pågå till september 2017. Genom att det i större utsträckning finns ordinarie personal på avdelningarna under eftermiddagarna har möjligheterna till aktiviteter och stimulans ökat. En annan positiv effekt är att behovet av timanställd personal minskat vilket ger en ökad kontinuitet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen, planeringsavdelningen. Kommunstyrelsen pensionärsråd har tagit del av ärendet den 14 mars 2017. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 15 mars 2017. Det för socialnämnden, äldre-
nämnden och överförmyndarnämnden gemensamma råd för funktionshinderfrågor har informerats om ärendet den 23 mars 2017.

Förvaltningens synpunkter

Av redovisningar framgår att den ökade bemanningen som stimulansmedlen möjliggör har flera positiva effekter på äldreomsorgens verksamheter. Det handlar till stor del om förbättringar inom områden som sociala aktiviteter och måltider, områden som ofta anges som eftersatta i brukarundersökningar och verksamhetsuppföljningar. Förhoppningsvis kommer personalutökningarna också att få långsiktiga effekter i verksamheterna. Detta med tanke på att många chefer anger att de kan arbeta mer med handledning av personal och den individuella planeringen kring den enskilde äldre.

En nackdel med stimulansmedlen är att de är tidsbegränsade och att de fördelas ett år i taget. Detta medför bland annat att många verksamheter inte vågar satsa på tillsvidareanställningar eller långsiktiga utbildningssatsningar av den personal som finansieras av stimulansmedel.

Precis som 2015 kommer staden att återbetala stimulansmedel för medel som inte förbrukats. Även om det 2016 rör sig om en mindre andel av det beviljade beloppet (4,3 %) är det otillfredsställande att alla stimulansmedel inte används i verksamheterna. Tyvärr framkom detta först i slutet av 2016 varför det inte var möjligt att omfördela medel till andra verksamheter. Inför 2017 har äldreförvaltningen därför ändrat rutinerna så att de verksamheter som beviljats stimulansmedel ska rekvirera det beviljade beloppet före 30 april 2017. Målsättningen är att verksamheterna på ett tidigt stadium ska göra en bedömning om de inte kommer att förbruka hela det belopp de beviljats och att medel i så fall kan omfördelas till andra verksamheter.

Bilagor

1. Stockholms stads återsrapportering till Socialstyrelsen av stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen 2016